

Varsinais-Suomen ELY-keskus
Ympäristönsuojeluyksikkö
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Viite VARELY/1831/2023

Aihe Eolus Finland Oy, merituulivoimahanke Wellamo, YVA-ohjelma

Eolus Finland Oy suunnittelee Suomen talousvyöhykkeelle Selkämerelle sijoittuvaa Wellamo-merituulipuistoa. Hankealueen koko on noin 1000 km² Merikarvian, Porin, Eurajoen, Rauman ja Pyhärannan edustalla noin 90 km etäisyydellä rannikosta. Hankkeessa on suunniteltu rakennettavaksi kelluville perustuksille 70–100 tuulivoimalaa, joiden enimmäiskorkeus merenpinnasta on 360 m. Voimaloiden lisäksi merialueelle rakennetaan merikaapeleita, merisähköasemia ja rannikkoalueen muuntamoita. Lisäksi hankkeeseen sisältyy rannikolle rakennettava sähköasema sekä sähkönsiirto ilmajohdoin ja/tai maakaapelein valtakunnalliseen sähköverkkoon liittymistä varten.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan useita eri vaihtoehtoja. YVA-ohjelma on jaettu kahteen osaan: A-osassa esitellään tuotantoalue ja sähkönsiirto merialueella, B-osassa sähkönsiirto mantereella. Tässä lausunnossa Satakunnan Museo arvioi esitettyjen vaikutustenarviointimenetelmien riittävyyttä ohjelman kummassakin osassa kuitenkin painottuen sähkönsiirron aiheuttamiin vaikutuksiin mantereella.

Merialueella tarkastellaan kahta eri voimaloiden sijoitteluvaihtoehtoa, joissa VE1 vaihtoehdossa rakennetaan enintään 100 tuulivoimalaa ja VE2 vaihtoehdossa enintään 70 voimalaa. Lisäksi tarkastellaan seitsemää eri reittivaihtoehtoa merikaapelien sijoittumiselle. Reittien pituudet vaihtelevat 77–94 km välillä ja rantautumispaikkoina ovat Porin Tahkoluoto, Eurajoen Pihauksenmaa ja Pujonkulma tai Pyhärannan Rihtniemi.

Mantereelle sijoittuvan sähkönsiirron osalla tarkastellaan neljää eri vaihtoehtoa. Liittyminen valtakunnalliseen sähköverkkoon tapahtuu joko Ulvilan tai Rauman sähköaseman kautta. Kaikissa sähkönsiirtovaihtoehdoissa tarkastellaan myös mahdollisuutta toteuttaa osa voimajohtoista maakaapelina. Ilmajohtojen osalta vaihtoehtoja ovat sijoittaminen yhteispylväisiin nykyisen voimajohdon kanssa tai uusi johto nykyisen rinnalle. Osassa on lisäksi rakennettava uutta johtoreittiä.

YVA-ohjelmassa esitetyt mittavan hankkeen vaihtoehdot sijoittuvat usean kunnan alueelle ja vaikutusalueella on lukuisia Satakunnan vaihemaakuntakaavassa osoitettuja arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä, kohteita sekä maisema-alueita.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Satakunnan Museo näkee, että hanke on kokonaisuudessaan erittäin mittava ja sillä tulee olemaan merkittävät vaikutukset ympäristöön. Lopulliset vaikutukset selviävät vasta, millä laajuudella hanke toteutetaan. YVA-ohjelman B-osassa sivulla 26 mainitaan: *Hankkeessa tuotetun sähkön siirtämiseksi rannikon sähköasemalta kantaverkon liityntäasemalle on rakennettava 1–3 uutta 400 kV voimajohtoa.* Hieman epäselväksi siis jää kuinka monta uutta voimajohtolinjaa on lopulta toteutettava? Mikäli on tarve toteuttaa 3 uutta linjaa, jää YVA-ohjelmassa esitettyjen vaihtoehtojen määrä melko vähäiseksi.

YVA-ohjelmassa hankkeen vaikutusalueella olevien valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden sekä yksittäisten maakunnallisesti merkittävien kohteiden osalta lähtötiedot on esitetty riittävästi. YVA-ohjelman karttamateriaali on kuitenkin yleispiirteisyydessään melko vaikeasti tulkittavissa. Lähtötiedoissa tulisi huomioida myös hankkeen vaikutusalueella olevat esimerkiksi kaavainventoinnissa osoitetut paikallisesti merkittävät kohteet. Inventoidut kohteet sekä arvoalueiden ja -kohteiden rajaukset on tarkastettavissa osoitteesta y-pakki.fi. Lisäksi museo haluaa huomauttaa, että kesällä 2023 valmistui maakunnallisen inventoinnin päivitys uutta maakuntakaavaa varten (Niina Uusi-Seppä/Ramboll). Inventointiraportti osoitettuine arvoalueineen on luettavissa Satakuntaliiton sivuilta. Lähtötietoja ja lähdeluetteloa tulee täydentää myös muiden kulttuuriympäristöjä ja maisemaa koskevien julkaisujen ja aineiston osalta, jotka puuttuvat nyt kokonaan.

Hankkeen eri vaihtoehtojen maisemavaikutusten sekä yhteisvaikutusten arviointiin sekä havainnointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota YVA-prosessissa. YVA-ohjelmassa esitetyt vaikutustenarviointimenetelmät ovat asianmukaiset ja lähtökohtaisesti riittävät. Museo näkee, että YVA-ohjelman osassa B varsinkin hankkeen aiheuttamat vaikutukset eri kaavatasoilla osoitettuihin kulttuuriympäristö- ja maisema-alueisiin sekä kohteisiin sekä asutukseen nähden tulee havainnollistaa kattavasti. Uusien johtokäytävien vaikutukset myös kaukonäkymässä, kuten metsän silhuetin muutoksessa, pylväiden vaikutus sekä yhteisvaikutukset jo olemassa olevien johtokäytävien sekä muiden hankkeiden kanssa tulee esittää selkeästi kattavin ja laadukain havainnekuvin sekä karttamateriaalin avulla.

Havainnekuivissa tulisi käyttää objektiivia polttovälillä 50 mm, joka vastaa lähimpänä ihmissilmää.

Arkeologinen kulttuuriperintö

YVA-ohjelman A-osassa esitellään vaihtoehtoisia merituulivoiman tuotantoalueita sekä merikaapeleiden sijoitusvaihtoehtoja. Näiden rakentamisella saattaa olla vaikutuksia vedenalaisiin muinaisjäänneksiin. Vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta hankkeesta antaa lausunnon Museovirasto.

YVA-ohjelman A-osassa sivulla 171 on esitetty taulukkomuodossa merikaapeleiden siirtokäytävien ja rantautumispaikkojen läheisyydessä olevat tunnetut kiinteät muinaisjäänneksset. Hankkeen mahdollisia vaikutuksia muinaisjäänneksiin on kuvattu oikeanlaisesti. Lähtötietona mainitaan Museoviraston muinaisjäänneksrekisterin nykyiset tiedot. Satakunnassa erityisesti rannikko- ja saaristoalueella arkeologisia inventointeja on tehty vain vähän. Tämän vuoksi Satakunnan Museo katsoo, että myös kaapelien rantautumisalueilla tulee toteuttaa arkeologinen inventointi.

YVA-ohjelman B-osassa on esitetty taulukkomuodossa voimalinjavaihtoehtojen läheisyydessä olevat tällä hetkellä tunnetut muinaisjäänneksset. Lähtötietoja tullaan täydentämään arkeologisilla inventoinneilla. Inventointien tulee kattaa kaikki rakennettavaksi suunniteltavat alueet, myös jo olemassa olevat johtokäytävät, joita tullaan leventämään tai joissa pylväitä tullaan korottamaan tai pylväspaikkoja muuttamaan. Kokonaan uuden johtokäytävän varrella topografialtaan muinaisjäänneksille sopivat alueet kannattaa tarkastaa laajemmaltikin, sillä reitin sijoittelu voi muuttua esim. luontoselvitysten tulosten perusteella. Museon näkemyksen mukaan esitetty vaikutusten arviointimenetelmä on muinaisjäänneksien osalta oikealainen ja riittävä.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Anne Nummela, Anne Savola
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä